

خلاصه درس ۱۹ - مطالعات اجتماعی پایه نهم (کارکردهای خانواده)

بنیان خانواده بر ازدواج استوار است.

ازدواج (نکاح): پیمانی است که به موجب آن یک زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد می‌شوند و خانواده‌ای را تشکیل می‌دهند.

هدف نکاح **تشکیل خانواده** است. تمایل به **تشکیل خانواده** و **داشتن فرزند**، امری **طبیعی و فطری** و براساس **نظام خلقت** است.

کارکردهای خانواده:

خانواده، واحد بنیادین جامعه و کانون رشد و تعالی انسان است.

فرزندآوری و تجدید نسل

حمایت و مراقبت

جامعه‌پذیری و تربیت

الف) فرزندآوری و تجدید نسل:

- ❖ فرزندآوری علاوه بر **تقویت بنیان خانواده** موجب بقا و **تداوم نسل** انسان می‌شود.
 - ❖ تولد فرزند موجب **استحکام خانواده** و **نشاط و سرزندگی** اعضای خانواده و پدر و مادر می‌شود.
- اولین شرط بقای هر جامعه‌ای، جمعیت آن است.** بدون وجود جمعیت کافی، فعالیت‌های آن جامعه دچار اختلال می‌شود. در صورت انقراض جمعیت یک جامعه، آن جامعه از بین می‌رود.

ب) حمایت و مراقبت

- ❖ **محبت:** از نیازهای اساسی انسان است. و **خانواده** مهم‌ترین کانون حمایت و مراقبت عاطفی از افراد است.
- ❖ **مراقبت:** نوزاد انسان از آغاز زندگی برای برطرف کردن **نیازهای زیستی و بدنی** خود به مراقبت نیاز دارد. از سوی دیگر انسان‌ها در دوره سالمندی به دلیل ناتوانی و در بین دو دوره کودکی و سالمندی به خاطر شرایط بیماری و حوادث به مراقبت نیاز دارند.

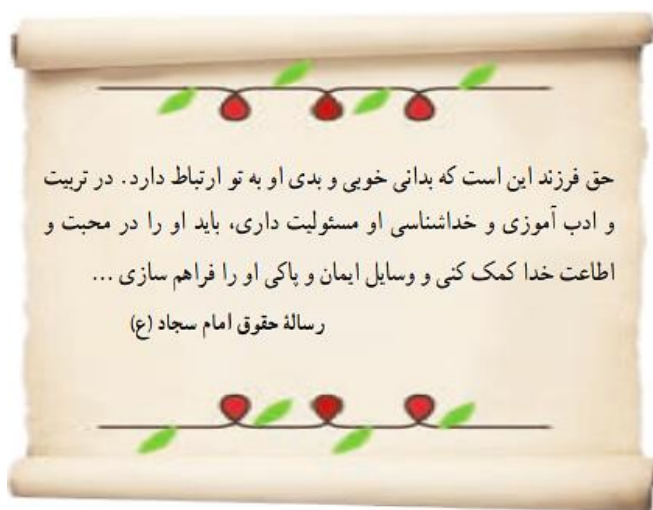
❖ **رفع نیازهای مادی:** رفع نیازهای **مادی و اقتصادی** خانواده مثل خوراک، پوشاک و مسکن و وسایل زندگی بر عهده سرپرست خانواده، یعنی **پدر** است. البته امروزه زنان نیز در فعالیتهای اقتصادی و کسب درآمد به منظور رفع نیازهای خانواده مشارکت می کنند.

پ) جامعه پذیری و تربیت:

❖ هر فرد برای این که بتواند در جامعه ای زندگی کند باید **عقاید، ارزش ها و هنجارها** یا همان شیوه زندگی کردن در آن جامعه را بیاموزد که به این فرایند، **جامعه پذیری** یا **اجتماعی شدن** می گوییم.

❖ **اجتماعی شدن، هم نیاز فرد و هم نیاز جامعه است؛ زیرا** هم باعث شکل گیری **هویت و شخصیت** افراد می شود و هم موجب **تداوم جامعه** می گردد.

مهم ترین مرحله اجتماعی شدن، دوران اولیه زندگی فرد در خانواده است.

مسئولیت والدین:

- ❖ هم مسئول رفع نیازهای **عاطفی و زیستی** و **معیشتی** فرزندان هستند.
- ❖ و هم وظیفه **تربیت اخلاقی، معنوی و دینی** آنها را بر عهده دارند.

خانواده ها به روش های مختلف اعضای خود را اجتماعی می کنند:

- گفت و گو:** یعنی توضیح دلایل خوبی و بدی رفتارها، و شرح ارزش ها و هنجارهای جامعه به فرزندان.
- تشویق:** یعنی تقویت رفتارهای پسندیده فرزندان با شیوه های **ابراز علاقه، قدردانی کردن، خرید هدیه** و ...
- تنبیه:** یعنی با نشان دادن نارضایتی، بی اعتنایی، خودداری از محبت و صحبت کردن و یا محروم کردن فرزندان از برخی مزایا و ... از تکرار رفتارهای ناپسند آنان جلوگیری می کنند.